

1. ΚΤΙΡΙΑΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

10.1. Η χωροθέτηση του διοικητικού κέντρου

Ως «έδρα της Κυβέρνησης» ορίζεται «το κτίριο, το συγκρότημα κτιρίων ή η πόλη από την οποία μια κυβέρνηση ασκεί την εξουσία της»¹. Η έδρα της κυβέρνησης είθισται να είναι εγκατεστημένη στην πρωτεύουσα, αν και σε ορισμένες χώρες δεν συμπίπτουν απαραίτητα, όπως για παράδειγμα στις Κάτω Χώρες, όπου η Χάγη είναι η έδρα της κυβέρνησης ενώ πρωτεύουσα της Ολλανδίας είναι το Άμστερνταμ.

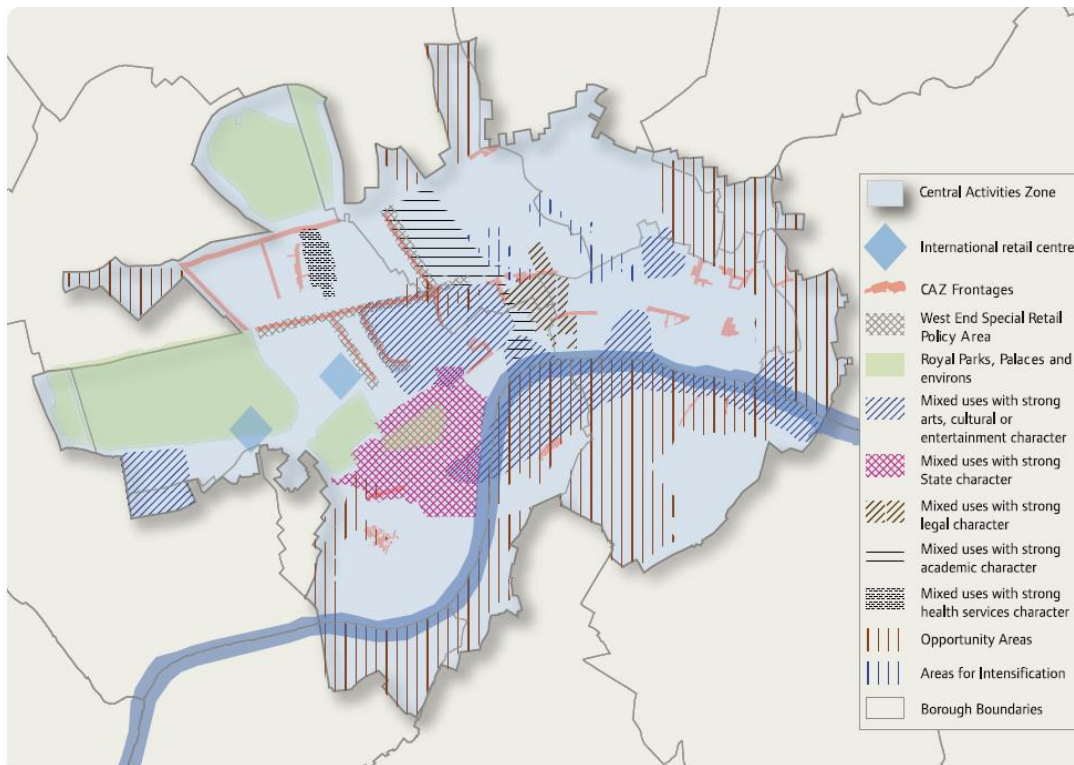
Ευρωπαϊκές πρωτεύουσες - παραδείγματα

Λονδίνο

Η έδρα της κυβέρνησης τοποθετείται στην κεντρική ζώνη δραστηριοτήτων του Λονδίνου (Central Activities Zone - CAZ). Στο προτεινόμενο νέο Ρυθμιστικό σχέδιο της πόλης τονίζεται ότι η CAZ αποτελεί τον οικονομικό και διοικητικό πυρήνα του Λονδίνου. Εκεί τοποθετείται περίπου το 1/3 των θέσεων απασχόλησης του Λονδίνου. Περιλαμβάνει το Κοινοβούλιο, τα κεντρικά γραφεία της κυβέρνησης και το σύνολο των οργανισμών που συνδέονται με τη νομοθετική και διοικητική διαδικασία.

Στη CAZ τοποθετείται επίσης ο πολιτισμικός πυρήνας της πόλης, με αίθουσες παγκοσμίου φήμης. Ταυτόχρονα η ζώνη διαθέτει εμπορικά κέντρα που εξυπηρετούν τους 275.000 κατοίκους που διαμένουν εκεί, αλλά και τους επισκέπτες της περιοχής (εργαζόμενους ή τουρίστες). Τέλος, περιλαμβάνει πολλά από τα κτίρια και τις περιοχές που αποτελούν εμβλήματα του Λονδίνου. Η συγκέντρωση αυτών των στοιχείων προσδίδει στην περιοχή και στην πόλη το μοναδικό της χαρακτήρα, τον οποίο οι τοπικές αρχές δεσμεύονται να διατηρήσουν και να ενισχύσουν με το υπό συζήτηση ρυθμιστικό σχέδιο.

¹ Comfort, N. (1993) Brewer's Politics. A phrase and fable dictionary. London: Cassell

Source: Source: GLA 2009 © Crown copyright. All rights reserved. Greater London Authority 100032379 (2009)

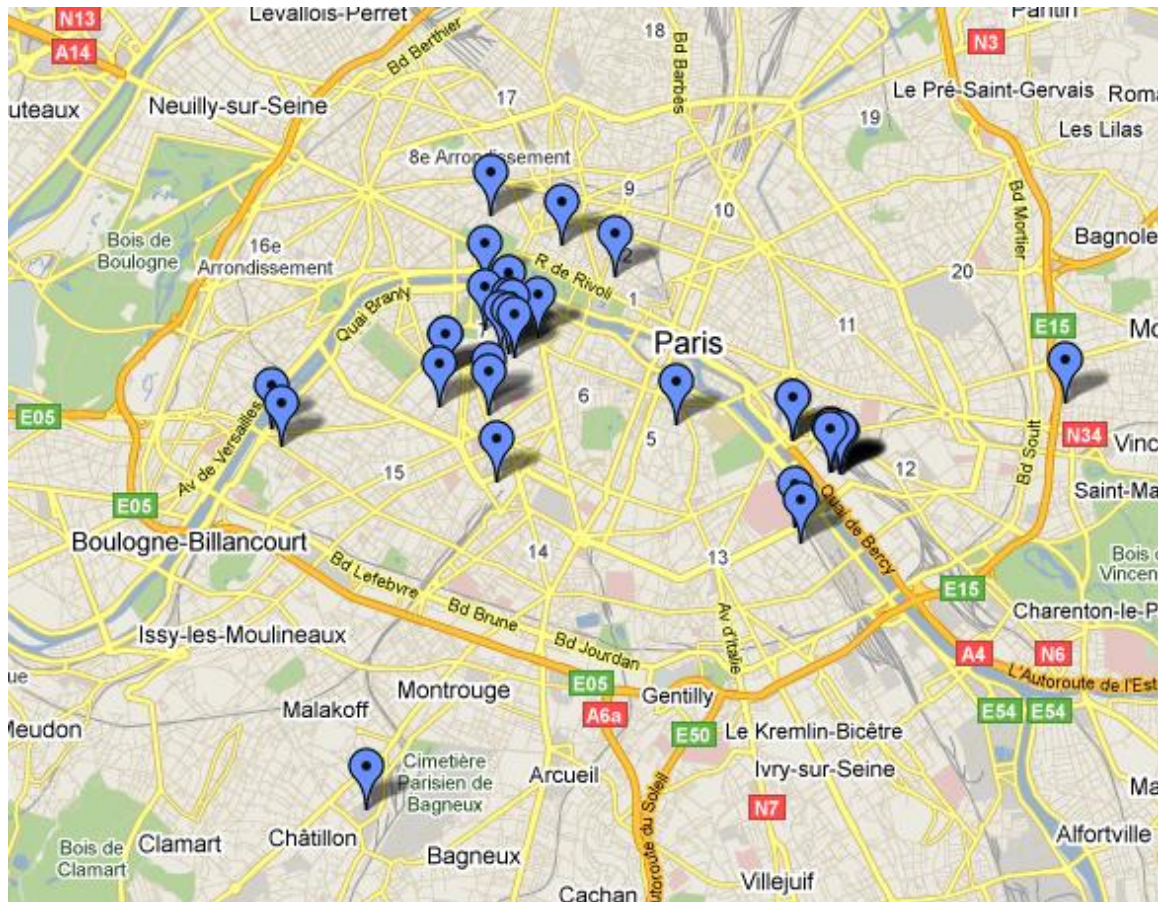
Χάρτης 1: Η ζώνη κεντρικών δραστηριοτήτων του Λονδίνου (CAZ)

Πηγή <http://www.london.gov.uk/shaping-london/london-plan/docs/london-plan.pdf>

Παρίσι

Στο Παρίσι, οι κυβερνητικές υπηρεσίες στεγάζονται ως επί το πλείστον σε διατηρητέα κτίρια. Σύμφωνα με τα στοιχεία της επίσημης ιστοσελίδας της γαλλικής κυβέρνησης λειτουργούν σήμερα δεκαέξι (16) Υπουργεία τα οποία εκτείνονται σε περισσότερα από ένα διαμερίσματα του Παρισιού.

Στο χάρτη έχουν τοποθετηθεί οι διευθύνσεις των κεντρικών υπηρεσιών των Υπουργείων.

Χάρτης 2²: Παρίσι - υπουργεία

Πηγή: http://lannuaire.service-public.fr/services_nationaux/administration-centrale-ou-ministere_172212.html

Επισημαίνεται ότι σε αρκετές περιπτώσεις ένα Υπουργείο δεν στεγάζεται σε ένα μόνο κτίριο, αλλά επιμέρους διευθύνσεις του Υπουργείου καταλαμβάνουν διαφορετικά κτίρια. Αυτή η κατάσταση έχει αποτυπωθεί για τις διευθύνσεις του Υπουργείου Οικονομίας (Ministère de l' Economie, de l' Industrie et de l' Emploi), το οποίο στεγάζεται σε 11 διαφορετικά κτίρια.

Στοκχόλμη

Έδρα της κυβέρνησης της Σουηδίας είναι το κτήριο Rosenbad, όπου έχουν τα γραφεία τους ο Πρωθυπουργός και ο Υπουργός Δικαιοσύνης. Εκεί συγκαλούνται τα υπουργικά συμβούλια. Το πρωθυπουργικό γραφείο μεταφέρθηκε εκεί το 1981. Σύντομα όλα τα Υπουργεία μεταφέρθηκαν από την παλιά πόλη στην περιοχή Sodra Klara, με αποτέλεσμα τα κυβερνητικά γραφεία να συγκεντρωθούν στην ίδια περιοχή αλλά σε διαφορετικά κτίρια / οικοδομικά τετράγωνα. Πολλά από τα Υπουργεία και το Γραφείο του Πρωθυπουργού συνδέονται υπόγεια³.

² Οι αριθμοί στο χάρτη δηλώνουν τα διαμερίσματα του Παρισιού.

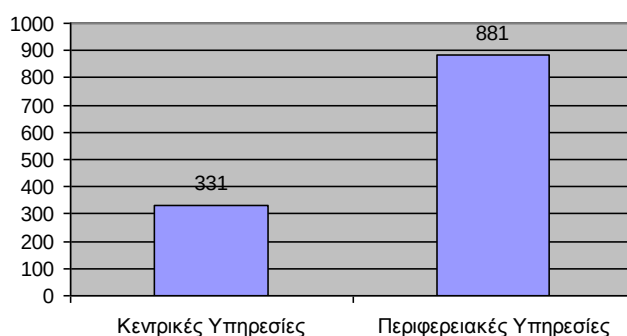
³βλ. <http://www.sweden.gov.se/sb/d/4142/a/26832>

10.2. Η κτιριακή υποδομή της κεντρικής διοίκησης στην Ελλάδα

Το σύνολο των κτιρίων που καταγράφηκαν και στεγάζουν υπηρεσίες της κεντρικής διοίκησης είναι 2,138 εκ των οποίων 604 στεγάζουν κεντρικές υπηρεσίες και 1.415 περιφερειακές υπηρεσίες. Το 42% των κτιρίων είναι μισθωμένα και τα υπόλοιπα ιδιόκτητα ή παραχωρημένα στο δημόσιο. Προτείνεται η επανεξέταση της στέγασης των υπηρεσιών του δημοσίου με σκοπό να μεταφερθούν αυτές σε κτίρια ιδιοκτησίας του ελληνικού κράτους ώστε να μειωθεί σημαντικά το στεγαστικό κόστος.

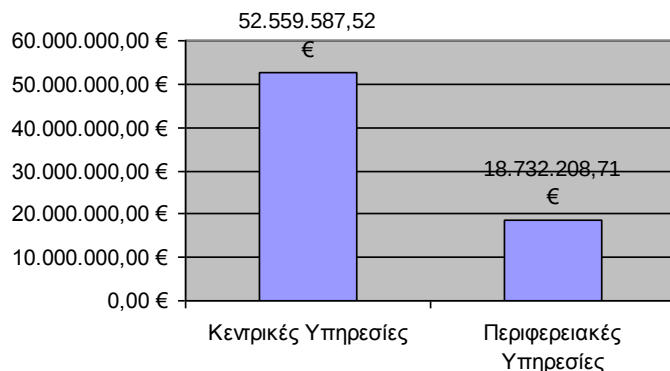
Τα περισσότερα μισθωμένα κτίρια φιλοξενούν περιφερειακές υπηρεσίες της κεντρικής διοίκησης όπως φαίνεται και στον τον πίνακα που ακολουθεί.

Αριθμός μισθωμένων κτιρίων

Η κατανομή των μισθωμάτων, όμως είναι αντιστρόφως ανάλογη όπως φαίνεται και από το διάγραμμα που ακολουθεί.

Κατανομή δαπανών μισθωμένων κτιρίων

Ένα χαρακτηριστικό των κτιρίων της διοίκησης που χρήζει ιδιαίτερης προσοχής είναι ότι το 77% αυτών δεν διαθέτει αίθουσα συσκέψεων. Δεδομένου ότι επιδιώκεται η μεταρρύθμιση του κράτους προς ένα επιτελικό κράτος, κάτι τέτοιο δεν είναι εφικτό εάν οι καθημερινές συνθήκες λειτουργίας της διοίκησης δεν προωθούν την συλλογική εργασία και επικοινωνία μεταξύ των οργανωτικών μονάδων κάθε φορά.

Προτείνεται η αξιολόγηση των δυνατοτήτων μετεγκατάστασης των κτιρίων που στεγάζουν υπηρεσίες της κεντρικής διοίκησης, με σκοπό τόσο την εξοικονόμηση πόρων από την μείωση των μισθωμένων κτιρίων όσο και την δημιουργία ενός διοικητικού κέντρου που θα υποστηρίζει την λειτουργία του κράτους ως επιτελείο.

Η μετεγκατάσταση των κυβερνητικών υπηρεσιών είναι, όμως, ένα σύνθετο πρόβλημα διοικητικής αλλαγής. Για την ευόδωσή του θα πρέπει να ληφθούν αποφάσεις σχετικά με:

- Το είδος των λειτουργιών που επιτελούνται εντός των κτιρίων
- Τον τρόπο αποτελεσματικής και αποδοτικής εκτέλεσης των λειτουργιών των Υπουργείων στις νέες συνθήκες χωροθέτησης
- Τον τύπο και το είδος της χρήσης των κτισμάτων που θα χρησιμοποιηθούν (π.χ. χώροι γραφείων, χώροι έντασης χρήσης υπολογιστικών συστημάτων, χώροι συσκέψεων, εστίασης, παρκινγκ, συγκοινωνιακοί κόμβοι κ.λπ)
- Τις επιπτώσεις της εγκατάστασης των κυβερνητικών κτιρίων σε συγκεκριμένη περιοχή. Συνήθως⁴ της εγκατάστασης αυτής έπεται οικιστική ανάπτυξη της γύρω περιοχής λόγω της προσέλκυσης των απασχολούμενων στα κυβερνητικά κτίρια.
- Προστασία – αστυνόμευση – φύλαξη
- Δυνατότητες επέκτασης
- Μελέτη ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων
- Απόσταση από συνήθεις εστίες ταραχών

Για τους λόγους που αναφέρθηκαν, πριν από την απόφαση μετεγκατάστασης πρέπει να προηγηθεί μια πολυκριτηριακή ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης. Κατά την διαδικασία αυτή καθορίζονται συγκεκριμένα κριτήρια βάσει των οποίων γίνεται η επιλογή του χώρου και του τρόπου μετεγκατάστασης. Η ανάλυση αυτή πρέπει να γίνει για κάθε Υπουργείο ξεχωριστά. Το ίδιο το Υπουργείο θα πρέπει να απαντήσει σε ερωτήματα όπως:

1. Ποιές είναι οι υφιστάμενες κτιριακές ανάγκες
2. Ποια είναι τα χρήσιμα ακίνητα που μπορεί να εξυπηρετήσουν αυτό τον σκοπό
3. Ποιος είναι ο αριθμός των απασχολούμενων σε κάθε υπηρεσία
4. Πόσα τετραγωνικά μέτρα χρήσης πρέπει να προβλεφθούν ανά εργαζόμενο (Η συνήθης πρακτική αναφέρει περίπου 10 τμ ανά εργαζόμενο μαζί με τους κοινόχρηστους χώρους)
5. Κυκλοφοριακή μελέτη (γίνεται στατιστικά). Χρήση ερωτηματολογίων (πού μένετε, τι κάνετε κλπ.).
6. Αναζήτηση επιχειρηματιών που ήδη έχουν αρχίσει επενδύσεις να φτιάξουν καινούρια εμπορικά κέντρα μεγάλα (τύπου Mall).
7. **Εξοικονόμηση ενέργειας**, στη διασφάλιση της υγείας των εργαζομένων και στην εγγύτητα των συναφών φορέων (στην περίπτωση που η όποια συνεργασία τους βέβαια δεν μπορεί να επιτευχθεί ηλεκτρονικά).
8. Διερεύνηση του κατά πόσο η επιφάνεια επαρκεί για την εγκατάσταση μικρών φωτοβολταϊκών για την ικανοποίηση μέρους των ενεργειακών αναγκών του κτιρίου.

Οι εναλλακτικές επιλογές για την μετεγκατάσταση των υπηρεσιών του κεντρικού κράτους παρουσιάζονται να είναι τρεις:

⁴ Π.χ. Η Ουάσινγκτον η οποία χτίστηκε βάσει σχεδίου ως η έδρα της Κυβέρνησης των ΗΠΑ, εξελίχθηκε και οικιστικά ώστε να είναι σήμερα η 27^η από άποψη πληθυσμού πόλη των ΗΠΑ.

1. Επιλογή υποβαθμισμένου χώρου στον οποίο να εγκατασταθούν τα κυβερνητικά κτίρια για λόγους συμβολισμού και ανάπτυξης και πέδησης περαιτέρω υποβάθμισης.
2. Μετεγκατάσταση με οικονομικά κριτήρια μόνο. Μείωση κόστους ενοικίου, μετεγκατάσταση από ενεργοβόρα κτίρια προς πλέον αποδοτικά ενεργειακά, δυνατότητα εγκατάστασης ταρατσόκηπων ή φωτοβολταϊκών.
3. Χωρική ενοποίηση και συγκέντρωση όλων των βιβλιοθηκών.

Ερωτήσεις για διαβούλευση

- Πιστεύετε ότι υπό τις παρούσες συνθήκες υπάρχει η δυνατότητα ανάληψης ενός προγράμματος αναχωρέτησης των Υπουργείων;
- Προκρίνετε την δημιουργία ενός διοικητικού “πάρκου» ή την διάχυση των κυβερνητικών κτιρίων στο κέντρο της πόλης;
- Πιστεύετε ότι η λειτουργία κυβερνητικών κτιρίων σε υποβαθμισμένες περιοχές της Αθήνας θα συμπარέσυρε και άλλες λειτουργίες (τράπεζες, δικηγορικά γραφεία κ.λπ.) λειτουργώντας κατ’ αυτό τον τρόπο επιβοηθητικά στην προσπάθεια αναβάθμισης του κέντρου της πόλης;